Region Stockholm

Kulturförvaltningen
Avdelningen för strategisk samordning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-15

Diarienummer:
KN 2021/119

Handläggare:
Fredrik Schlott

Vidare insatser för det regionala föreningslivet med anledning av covid-19

Ärendebeskrivning

I föreliggande tjänsteutlåtande föreslås ytterligare åtgärder för att underlätta den rådande pandemins effekter för det regionala föreningslivet.

Beslutsunderlag

Föreliggande tjänsteutlåtande KN 2021/119
Tjänsteutlåtande KN 2020/452 – Beslut gällande studieförbund och föreningsliv med anledning av covid-19
Analys av enkätsvar – Coronavirusets effekter för det regionala föreningslivet (KN 2020/397)

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar följande:

1. Fördelning av regionbidrag avseende 2022 till föreningslivets distriktsorganisationer grundas på verksamhetsåret 2019.

Kulturförvaltningens förslag och motivering

Bakgrund

Under april 2020 genomförde kulturförvaltningen en enkätundersökning riktad till de ungdoms-, pensionärs-, samt friluftsorganisationer som uppbär stöd från kulturnämnden. Syftet med enkäten var att ge kulturförvaltningen en samlad bild över den rådande pandemins påverkan på de olika organisationernas verksamhet och ekonomi, vilka eventuella åtgärder som vidtagits samt att inhämta idéer om vad det offentliga kan göra för att bemöta effekterna och underlätta situationen för föreningslivet.

En föreslagen åtgärd i den analys som gjordes mot bakgrund av enkätsvaren (KN 2020/397) var att förvaltningen skulle se över frågan om fördelningen av distriktsstöd avseende 2022 bör grundas på verksamhetsåret 2019 istället för 2020, för att pandemins effekter inte skulle leda till att föreningar riskerar att inte nå upp till medlemsantalsnivåerna.

Bilagor: Tjänsteutlåtande KN 2020/452 – Beslut gällande studieförbund och föreningsliv med anledning av covid-19
Analys av enkätsvar – Coronavirusets effekter för det regionala föreningslivet (KN 2020/397)

Överväganden

Kulturnämnden fattade under 2020 beslut om att fördelningen av regionbidraget till studieförbunden avseende 2022 ska grundas på verksamhetsåret 2019 (KN 2020/452). I samma beslut informerade kulturförvaltningen om intentionen om att göra en djupare analys av föreningslivets förutsättningar. Efter att ha genomfört denna analys och tagit del av gensvar och reaktioner gör förvaltningen bedömningen att samma förfarande även inom stödet till föreningslivets distriktsorganisationer skulle mildra pandemins effekter på verksamheterna, och föreslår därför kulturnämnden att stöd avseende 2022 ska grundas på verksamhetsåret 2019 istället för 2020.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet ryms inom budget och ger inga övriga ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Eva Bergquist
Förvaltningschef

Catharina Fogelström
Verksamhetschef

Region Stockholm

Kulturförvaltningen
Avdelningen för strategisk samordning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-04-27

Diarienummer:
KN 2020/452

Handläggare:
Catharina Fogelström

Beslut gällande studieförbund och föreningsliv med anledning av covid-19

Ärendebeskrivning

Coronavirusets spridning har även fått följdkonsekvenser på civilsamhället i form av folkbildningen, idrotten och föreningslivets distriktsorganisationer. Viruset begränsar civilsamhällets möjligheter att samla sina medlemmar och nå ut till målgrupperna, sätter aktiviteter på paus och skapar oro kring finansiering av verksamheterna och möjligheterna att kunna fullfölja åtaganden i samarbeten och projekt.

I följande tjänsteutlåtande ges förslag på beslut som syftar till att underlätta för civilsamhällets aktörer.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande KN 2020/452
Konsekvensanalys av coronautbrottets effekter för folkbildning mm. (KN 2020/379)

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar följande.

1. Studieförbunden ska redovisa verksamhetsåret 2020 i enlighet med gällande villkor och anvisningar.
2. Fördelning av regionbidrag avseende 2022 till studieförbunden grundas på verksamhetsåret 2019
3. Återbetalning enligt nämndens villkor för stöd gällande ungdoms- och pensionärsorganisationer samt idrott- och friluftsliv vid utebliven verksamhet som beror på situationen som coronapandemin givit upphov till och efter granskning av redovisning kommer inte att behöva ske

Kulturförvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Förslagen i föreliggande tjänsteutlåtande syftar till att i situationen som råder bistå regionens folkbildnings- och föreningsliv. Fokus på satsningen är därmed att i möjligaste mån överbrygga de utmaningar som förvaltningens bilagda rapport och Stockholms läns bildningsförbunds inkomna skrivelse, KN 2020/419, pekar på. Regeringen har beslutat om ett reformpaket om 500

Bilagor: 1. Skrivelse från Stockholms läns bildningsförbund – KN 2020/419
2. Konsekvensanalys av coronautbrottets effekter för folkbildning mm.

mnkr till idrottslivet, 30 miljoner till studieförbunden på nationell nivå samt tillfört ytterligare 500 utbildningsplatser till folkhögskolorna, utan krav på regional medfinansiering, och dessa satsningar bistår naturligtvis också Region Stockholm.

Bakgrund

Åtgärderna för att stävja spridningen av coronaviruset och människors ändrade beteenden medför generellt en stor påverkan på civilsamhället i form av folkbildningen, idrotten och föreningslivets distriktsorganisationer. Få sektorer är så beroende av att människor samlas och möts som dessa.

Coronaviruset begränsar civilsamhällets möjligheter att samla sina medlemmar och nå ut till målgrupperna, sätter aktiviteter på paus och skapar oro kring finansiering av verksamheterna och möjligheterna att kunna fullfölja åtaganden i samarbeten och projekt.

Nu under våren är det årsmötessäsong för civilsamhället och många förbund har eller är på väg att utfärda generella dispenser till förbund och föreningar som möjliggör att skjuta på respektive organisations årsmöte till hösten på grund av coronaviruset, trots att stadgarna ofta säger att årsmöten ska hållas på våren.

Kulturförvaltningen har fått indikationer på att det inte kan undvikas att studieförbunden ställer in de delar av sin verksamhet som inte är möjlig att genomföra digitalt eller på distans, vilket kommer att påverka deras ekonomi negativt när det gäller exempelvis inkomstbortfall i kursavgifter, medan fasta kostnader som personal och lokaler kvarstår.

Stockholms läns Bildningsförbund har i en skrivelse ställd till kulturnämnden och till kulturförvaltningen uttryckt ett önskemål om att redovisningen av verksamheten år 2020 inte ska vara grundande för fördelningen av regionbidraget till studieförbunden 2022, KN 2020/419. I skrivelsen anger länsbildningsförbundet att studieförbunden kan göra stora insatser för att bidra till att behålla civilsamhällets infrastruktur genom att exempelvis ställa om till digitala kulturprogram och studiecirklar och stödja omställningen till årsmöten på distans. Folkbildningsrådet har redan, framhåller förbundet, tagit beslut om att 2020 års verksamhetsvolymer inte ska vara bidragsgrundande, och kommer i stället använda sig av 2019 års siffror.

Förvaltningen instämmer i att denna åtgärd är av stor betydelse för studieförbundens verksamhet, men anser det likväl viktigt att redovisningar av cirkeltimmar och kulturprogram för 2020 görs och inkommer till förvaltningen i vanlig ordning.

Vad det gäller folkhögskolorna har Folkbildningsrådet hanterat såväl omställning av utbildningen till distansutbildning som vissa skolors inkomstbortfall för internat och konferensverksamhet. I dagsläget ser kulturförvaltningen inte

någon anledning att hantera dessa frågor vidare, men fortsätter bevaka effekterna för folkhögskolorna i regionen.

Det extra statliga stödet om 500 mkr till idrotten i hela landet fördelas av Riksidrottsförbundet. Kulturnämndens stöd till idrottsrörelsen sker via ett bidrag till Riksidrottsförbundet SISU Stockholm, som i sin tur fördelar till bland annat specialidrottsförbunden. Trots det statliga stödet fortsätter förvaltningen att bevaka effekterna av Covid 19 i frågor som rör idrott.

Ungdoms- och pensionärsorganisationer på distriktsnivå vittnar i de enkätsvar som förvaltningen fått in om en oro för situationen som råder med inställd verksamhet hos många lokala medlemsföreningar och en sämre förmåga att nå nya medlemmar. Ytterligare en källa till oro utgör förmågan hålla föreningsstämma i god tid innan redovisning, något som förvaltningen i sin dialog med distriktsföreningarna besvarat med att vi kommer att vara flexibla men att kontakt i varje enskilt fall behöver tas med ansvarig handläggare.

Överväganden

Förvaltningen ämnar göra en fördjupad konsekvensanalys gällande den rådande situationens effekter på föreningsliv och folkbildning, och har bistått Stockholms läns bildningsförbund och Riksidrottsförbundet SISU Stockholm med medel för att de ska kunna göra djupanalyser inom sina områden. Till ungdoms- och pensionärsorganisationer på distriktsnivå har förvaltningen skickat enkäter vars svar kommer utgöra en viktig del av en sådan fördjupad analys.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Besluten ryms inom budget och ger inga ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Beslutsexpediering

Stockholms läns bildningsförbund

Eva Bergquist
Förvaltningschef kulturförvaltningen

Catharina Fogelström
Avdelningschef

§ 47

2020/452 Insatser till studieförbund och föreningsliv med anledning av coronapandemin

Ärendebeskrivning
Coronavirusets spridning har även fått följdkonsekvenser på civilsamhället i form av folkbildningen, idrotten och föreningslivets distriktsorganisationer. Viruset begränsar civilsamhällets möjligheter att samla sina medlemmar och nå ut till målgrupperna, sätter aktiviteter på paus och skapar oro kring finansiering av verksamheterna och möjligheterna att kunna fullfölja åtaganden i samarbeten och projekt.

I följande tjänsteutlåtande ges förslag på beslut som syftar till att underlätta för civilsamhällets aktörer.

Beslutsunderlag
Tjänsteutlåtande KN 2020/452
Konsekvensanalys av coronautbrottets effekter för folkbildning mm. (KN 2020/379)

Yrkanden
Ordföranden yrkar bifall till kulturförvaltningens förslag till beslut

Beslut
1. Studieförbunden ska redovisa verksamhetsåret 2020 i enlighet med gällande villkor och anvisningar.
2. Fördelning av regionbidrag avseende 2022 till studieförbunden grundas på verksamhetsåret 2019
3. Återbetalning enligt nämndens villkor för stöd gällande ungdoms- och pensionärsorganisationer samt idrott- och friluftsliv vid utebliven verksamhet som beror på situationen som coronapandemin givit upphov till och efter granskning av redovisning kommer inte att behöva ske

Expedieras till
Stockholms läns bildningsförbund

Region Stockholm

Kulturförvaltningen
Avdelningen för strategisk samordning 2020-06-03

Handläggare: Anna Bohman Enmalm, Fredrik Schlott

Analys av enkätsvar – Coronavirusets effekter för det regionala föreningslivet

Bakgrund

Med anledning av coronavirusets utbrott är kulturförvaltningen angelägen om att genom olika kartläggningar skaffa sig en bild av pandemins effekter på de aktörer som ges stöd från kulturnämnden. Förvaltningen har genomfört flera enkäter riktade till olika målgrupper, bland annat till organisationer som erhållit regionens kulturstöd samt länets kommuner.

För att få en verksamhetsspecifik och fördjupad bild av situationen och den pågående coronapandemins effekter för det regionala föreningslivet skickades i april 2020 en enkät ut till de ungdoms-, pensionärs-, samt friluftsorganisationer som uppbär stöd från kulturnämnden. Syftet med enkäten var att ge kulturförvaltningen en samlad bild över coronautbrottets påverkan på de olika organisationernas verksamhet och ekonomi, vilka eventuella åtgärder som vidtas, få en bild av hur föreningslivet ser på sina möjligheter att mildra effekterna, stödja utsatta grupper och hjälpa till i denna situation, samt att inhämta idéer om vad det offentliga kan göra för att bemöta effekterna och underlätta situationen för föreningslivet.

Totalt inkom 32 svar i de olika bidragskategorierna, fördelat enligt följande: 21 av 32 ungdomsorganisationer, 5 av 7 handikapprörelsens ungdomsorganisationer, 5 av 5 pensionärsorganisationer och 1 av 1 friluftsorganisation. Den totala svarsfrekvensen var därmed 71 procent och får anses som relativt hög. Nedan följer en översiktlig sammanställning av de huvuddrag förvaltningen kunnat utläsa ur de 32 inkomna svaren.

Påverkan på organisationernas verksamhet

Kulturförvaltningen kan sammantaget se att coronaviruset får omfattande negativa konsekvenser för det regionala föreningslivet.

Myndigheternas mötesrestriktioner om max 50 personer gör att många föreningsaktiviteter ställs in och att verksamheter inte genomförs. Detta drabbar både föreningens medlemmar och de målgrupper föreningen är till för. Utsatta grupper riskerar att drabbas hårdast.

Av enkätsvaren kan förvaltningen se att planerade aktiviteter/kurser/utbildningar/läger i stor utsträckning ställs in eller skjuts på framtiden och att föreningslokaler hålls stängda. Utomhusaktiviteter i mindre skala genomförs i viss mån där det är möjligt. Årsmöten skjuts i vissa fall fram eller genomförs digitalt.

Stor tyngdpunkt bland enkätsvaren ligger på digital omställning, vilket är mer eller mindre enkelt för olika organisationer. Generellt har krisen lett till en betydligt högre digital närvaro, möten och föreläsningar sker digitalt istället för fysiskt där det är möjligt. Också marknadsföring och workshoppar sker i större utsträckning digitalt.

Många spår att inställda arrangemang kommer att leda till medlemstapp och försvårar nyrekrytering. Människor går ofta med i föreningar av sociala skäl, man vill träffas i social samvaro tillsammans med andra och detta kan vara svårt för digitala möten att ersätta. De svarande ser med stor oro på att föreningarna inte kan genomföra planerad verksamhet och fullfölja verksamhetsplaner och att fysiska möten som är av stort värde för många föreningar och dess medlemmar uteblir. Distriktens funktion som stöd och resurs för sina medlemmar försvåras. En av distriktens huvuduppgift är att utbilda ledare och då de flesta ledarutbildningar fått ställas in riskerar föreningarna stor ledarbrist framöver.

Graden av påverkan varierar stort eftersom organisationernas verksamheter ser så olika ut. Vissa har fått ställa in i princip all verksamhet medan andra inte påverkas i så stor omfattning.

Bland ungdomsorganisationerna drabbas flera organisationer av att förskolor och skolor inte längre släpper in utomstående, vilket lett till att olika föreningsdrivna skolaktiviteter ställs in. Då gymnasieutbildningarna genomförs på distans nämner elevorganisationerna att det försvårar deras föreningsverksamhet. Och osäkerheten om möjligheten att genomföra föreningsdrivna sommarkollon gör att få vågar anmäla sig till föreningarnas sommaraktiviteter vilket försvårar planeringen och möjligheten till genomförande.

Handikapprörelsens ungdomsorganisationer lyfter faran med att de digitala plattformar som ofta används för föreningsmöten och verksamhet istället för fysiska möten inte är tillgängliga för deras medlemmar vilket försvårar och utestänger grupper.

Bland pensionärsorganisationerna nämns att stor del av föreningarnas medlemmar och förtroendevalda är i riskgruppen och därför extra utsatta. Föreningarna lyfter att många äldre upplever stor ensamhet när föreningsverksamheten ligger nere. En oro finns också för medlemstapp. En annan viktig aspekt som tas upp är att många äldre medlemmar är digitalt oerfarna vilket utgör en extra utmaning. Telefonen lyfts som ett av de viktigaste hjälpmedlen för föreningarna att nå ut just nu, ringkedjor arrangeras för att nå ut till så många medlemmar som möjligt.

Ekonomiska effekter

Risk för försämrad ekonomi lyfts av flera som en ytterligare negativ följd när föreningsaktiviteter ställs in, försäljning och intäkter minskar, medlemmarna blir färre, och mindre möjligheter till kollekt, gåvor och sponsring.

Hur påverkan ser ut beror även här till står del på vilken typ av verksamhet den svarande organisationen bedriver. Utifrån enkätsvaren kan kulturförvaltningen se tre tydliga huvudspår: Vissa organisationer påverkas inte nämnvärt ekonomiskt än så länge. Några få räknar med ett budgetöverskott till följd av att budgeterade aktiviteter ställs. Den tredje och största gruppen förväntar sig intäktsbortfall på grund av in-

ställda eller framskjutna arrangemang och kurser. I vissa fall hoppas aktörerna kunna återhämta bortfallet vid senare tillfällen.

Förvaltningen utläser också ur enkätsvaren stor oro för att medlemstapp riskerar att leda till att föreningen framöver inte kommer nå upp till gränsen vad gäller antal medlemmar för att kunna fortsatt erhålla stöd från Region Stockholm.

Stora delar av civilsamhället nationellt har gått samman i ett upprop riktat till regeringen, samarbetspartierna och oppositionen där man välkomnar det tidigare extra stöden till idrotten, kulturen och folkbildningen, men kräver även ett ekonomiskt stödpaket riktat till civilsamhället för att säkra omedelbar överlevnad, fortsatt verksamhet och omställning, och inte minst för att fortsätta finnas till för människor i utsatthet. LSU, Sveriges ungdomsorganisationer, där de flesta regionala ungdomsorganisationer är medlemmar, är en av undertecknarna.

Insatser och förslag från organisationerna och föreningslivet i stort

Vad gäller svaren om hur föreningslivet ser på sina möjligheter att mildra effekterna, stödja utsatta grupper och hjälpa till i denna krissituation ligger stort fokus på digital omställning. Många av de svarande lyfter möjligheten att fungera som resurs för lösningar som rör digitala alternativ, hjälpmedel och utbildningar. Även insatser för enskilda medlemmar som hamnat i isolering lyfts. Dessutom lyfter föreningarna som svarat både förslag på insatser för att stötta sina lokala föreningar och medlemmar, men även samhället i stort. Här kan nämnas förslag som att tillverka skyddsutrustning, dela ut handsprit, handla till äldre, arrangera stadsvandringar, orientering och fysisk aktivitet och för grupper som behöver röra på sig. Förslag som volontärsamordnare och olika typer av stödjande insatser för att motverka psykisk ohälsa i pandemins spår, hos både gruppen yngre och äldre, lyfts också fram. Det lyfts en tydlig vilja att hjälpa till och en stark önskan att vara delaktiga i att mildra effekterna av krisen på de sätt man kan.

Förslag på insatser från Region Stockholm, kommunen eller någon annan myndighet

Bland förslagen framgår en önskan om att från offentliga aktörers sida tillgängliggöra all form av information så att alla obehindrat kan ta del den. Önskemål lyfts också om att från kommuners sida erbjuda hyreslättnader för organisationer som hyr lokaler.

När det gäller förslag på åtgärder relaterade till Region Stockholm och kulturnämndens stöd tolkar kulturförvaltningen svaren som att tyngdpunkten ligger på främst tre områden:

- Att organisationerna inte ska bli återbetalningsskyldiga/får behålla stödet för utebliven verksamhet.
- Att lättnader behövs för organisationer som har svårigheter med att redovisa föregående års stöd i tid, då man exempelvis behövt skjuta på årsmöten, inte haft möjlighet att sammanställa handlingar, samråda med revisor etc.
- Att coronakrisen med ett potentiellt medlemstapp 2020 inte ska påverka organisationernas möjlighet att erhålla stöd framöver.

Andra efterfrågade insatser är hjälp, stöd och kompetensutveckling kring digitala alternativ. Även stöd till införskaffandet av teknisk utrustning som läsplattor, smartphones och datorer för föreningen, dess medlemmar och målgrupper lyfts upp som ett behov.

Åtgärder

Kopplat till de tre punkterna ovan kan kulturförvaltningen presentera följande åtgärder som i skrivande stund redan vidtagits:

- Kulturnämnden beslutade den 27 maj 2020 (KN 2020/452) att inga återkrav på stöd på grund av utebliven verksamhet inom stöden till föreningslivet kommer att göras, givet att den uteblivna verksamheten är tydligt kopplad till den rådande situationen.
- Kulturförvaltningen kommer att vara flexibel gällande redovisningar av 2019 års stöd. Organisationer som inte har möjlighet att redovisa i tid till ordinarie sista redovisningsdatum förväntas dock ta kontakt med ansvarig handläggare.
- Förvaltningen ser över frågan om ifall fördelningen av distriktsstöd avseende 2022 bör grundas på verksamhetsåret 2019 istället för 2020, för att coronaeffekterna inte ska leda till att föreningar riskerar att inte nå upp till medlemsantalsnivåerna. Förvaltningen återkommer i ärendet i god tid före respektive organisations ansökan hösten 2021.

Sammanfattning

Sammantaget kan konstateras att civilsamhället påverkas starkt av coronaviruset. Få sektorer är så beroende av att människor samlas och möts som just föreningslivet. Många organisationer kämpar just nu med stor del av sin verksamhet, sina aktiviteter och utbildningar inställda eller omställda till digitala alternativ där det är möjligt, vilket också ger minskade intäkter från exempelvis deltagar- och medlemsavgifter, försäljning och gåvor. Samtidigt ökar behovet av sociala insatser och stöd till utsatta grupper. Civilsamhället spelar en viktig roll i samhället och kanske allra mest i kristider.

Svaren från enkäten har bidragit till att ge kulturförvaltningen en mer fördjupad bild av coronakrisens påverkan på föreningslivets distriktsorganisationer i regionen. Utifrån svaren har också kulturnämnden redan kunnat fatta beslut om stödjande åtgärder och fler insatser kan tillkomma.

Enkätsvaren har samtidigt hjälpt till att synliggöra den kraft som finns bland civilsamhällets aktörer och det stora engagemang som finns i vår region.

Kulturförvaltningen vill rikta ett stort tack till alla som svarat på enkäten.